

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี: วัฒนธรรมนานาชาติ เป็นงานวิจัยในเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีด้านความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและนานาชาติในสมัยกรุงธนบุรี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้คือ ศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) การสัมภาษณ์ (Interview) และการศึกษาสังเกตภาคสนาม (Observation) ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ในการศึกษา ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1.1 วรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี

1.1.2 พื้นที่วัฒนธรรมในกรุงธนบุรี

1.1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อาวุโสในชุมชน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของประชากรข้างต้น ผู้วิจัยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่

1.2.1 วรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี ได้แก่ หมายรับสั่งสมัยกรุงธนบุรี

1.2.2 พื้นที่ทางวัฒนธรรมในกรุงธนบุรี ได้แก่ แขวงวัดกัลยาณ์ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี ได้แก่

- (1) วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร
- (2) วัดกัลยาณมิตรมหาวิหาร
- (3) โบสถ์ชาวตากڑး
- (4) วัดบุปผาราม
- (5) ศาลาเจ้าเกียนอันเกง
- (6) วัดหิรัญรูจีวิหาร
- (7) วัดใหญ่ศรีสุพรรณ
- (8) วัดประดิษฐาราม
- (9) วัดบางไส้กอก
- (10) ชุมชนกุฎีจีน

1.2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อ้วนโซ่ที่มีความรู้ทางประวัติศาสตร์ชุมชนในกรุงเทพฯ ชุมชนวัดกัลยาณ์ ชุมชนบางไส้เก่า ที่ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลให้เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี: วัฒนธรรมนานาชาติ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลทางวัฒนธรรมนานาชาติจากหมายรับสั่งสมัยกรุงธนบุรี
2. แบบบันทึกในการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม
3. แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อ้วนโซ่ในชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านวัฒนธรรมนานาชาติในกรุงธนบุรี
4. แนวคำถามในการสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลทางวัฒนธรรมนานาชาติจากหมายรับสั่งสมัยกรุงธนบุรี
 - 1.1 ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางวัฒนธรรมนานาชาติจากหมายรับสั่งสมัยกรุงธนบุรี จากเอกสาร ตำรา และประมวลความรู้ แนวคิด ทฤษฎีด้านวัฒนธรรมของพระยาอนุมานราชน (2501) เกื้อกูล ยืนยง อนันต์ (2544) และบุญเกิด รัตนแสง (2541) เพื่อสร้างแบบบันทึกข้อมูลทางวัฒนธรรมนานาชาติ
 - 1.2 ผู้วิจัยนำร่างแบบบันทึกข้อมูลทางวัฒนธรรมนานาชาติจากหมายรับสั่งสมัยกรุงธนบุรีไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำแบบบันทึกข้อมูลทางวัฒนธรรม มาปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
 - 1.3 ผู้วิจัยนำแบบบันทึกข้อมูลทางวัฒนธรรมนานาชาติจากหมายรับสั่งสมัยกรุงธนบุรีไปทดสอบใช้บันทึกข้อมูล จากนั้นนำแบบบันทึกข้อมูลมาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพอีกครั้งและนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้จริง
 - 1.4 ผู้วิจัยนำแบบบันทึกข้อมูลทางวัฒนธรรมนานาชาติจากหมายรับสั่งสมัยกรุงธนบุรีไปใช้ในการบันทึกข้อมูล

ตารางที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลทางวัฒนธรรมนานาชาติจากหมายรับสั่งสมัยกรุงธนบุรี

รายการ	ลักษณะของวัฒนธรรม					ชาติพันธุ์	หมายเหตุ
	อาหาร	ที่อยู่อาศัย	การแต่งกาย	ศาสนา/ความเชื่อ	มหรสพ/ประเพณี/การละเล่น		

2. แบบบันทึกในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

2.1 ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลของชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ แขวงหิรัญรูจี จากเอกสาร ตำรา และประมวลความรู้ แนวคิด เพื่อสร้างแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม

2.2 ผู้วิจัยนำร่างแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำแบบบันทึกข้อมูลภาคสนามมาปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.3 ผู้วิจัยนำแบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม ไปทดสอบใช้บันทึกข้อมูล จากนั้นนำแบบบันทึกข้อมูลมาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพอีกครั้งและนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้จริง

2.4 ผู้วิจัยนำแบบบันทึกข้อมูลภาคสนามไปใช้ในการบันทึกข้อมูล

ตารางที่ 2 แบบบันทึกในการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม

รายการ	ชุมชน	วันที่เก็บข้อมูล	หมายเหตุ

3. แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อาชญาในชุมชน ในประเด็นด้านวัฒนธรรมนานาชาติในกรุงเทพฯ

3.1 ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูล พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้ากรุงรัตนบุรี ข้อมูลด้านวัฒนธรรมนานาชาติ ข้อมูลของชุมชนแขวงวัดกัลยาณ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี จากเอกสาร ตำรา และประมวลความรู้ แนวคิด เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.2 ผู้วิจัยนำร่างแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำแบบสัมภาษณ์มาปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.3 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบใช้สัมภาษณ์ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพอีกรอบ และนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้จริง

3.4 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อาชญาในชุมชนเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านวัฒนธรรมนานาชาติในกรุงเทพฯ

ชื่อ – สกุล

อายุ เพศ

ชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

หมายเหตุ: ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้อาชญาในชุมชนไว้ดังนี้
เป็นบุคคลที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลามากกว่า 20 ปี

ตารางที่ 3 แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อาชญาในชุมชนเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านวัฒนธรรมนานาชาติในกรุงเทพฯ

ชื่อ-สกุล	รายการ	วันที่สัมภาษณ์	หมายเหตุ

4. แนวคิดในการสัมภาษณ์

4.1 ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ข้อมูลด้านวัฒนธรรมนานาชาติ ข้อมูลของชุมชนแขวงวัดกัลยาณ์ แขวงทิรัญรูจี เขตธนบุรี จากเอกสาร ตำรา และประมวลความรู้แนวคิด และวัตถุประสงค์ ขอบเขตของงานวิจัย เพื่อสร้างแนวคิดในการสัมภาษณ์

4.2 ผู้วิจัยกำหนดร่างแนวคิดในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อาวุโสในชุมชน เพื่อร่วบรวมข้อมูลด้านวัฒนธรรมนานาชาติในกรุงธนบุรีตามวัตถุประสงค์ ขอบเขตของงานวิจัย เป็นคำถามปลายเปิด

4.3 ผู้วิจัยนำร่างแนวคิดในการสัมภาษณ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำร่างแนวคิดในการสัมภาษณ์ มาปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.4 ผู้วิจัยนำแนวคิดในการสัมภาษณ์ ไปทดสอบใช้เป็นคำถามในการสัมภาษณ์ จากนั้นนำแนวคิดในการสัมภาษณ์ มาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพอีกครั้ง และนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้จริง

4.5 ผู้วิจัยนำแนวคิดในการสัมภาษณ์ ไปใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล

แนวคิดในการสัมภาษณ์

(1) บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติต่าง ๆ ที่มีผลต่อวัฒนธรรมสมัยกรุงธนบุรี

(2) ลักษณะและรูปแบบของวัฒนธรรมของชนชาติต่าง ๆ ในกรุงธนบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลดังนี้

1. การเก็บข้อมูลด้านพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ด้านความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับนานาชาติ จากหมายรับสั่งสมัยกรุงธนบุรี

รายละเอียดของการเก็บข้อมูลมีดังนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารประชุมหมายรับสั่งในสมัยกรุงธนบุรีที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษร ระบุข้อมูลการพิมพ์ที่ชัดเจนอ้างอิงได้ โดยผู้วิจัยใช้แนวทางการวิเคราะห์ของพระยาอนุมาณราชน (2501) เกี้ยวกุล ยืนยองนันต์ (2544) บุญเกิด รัตนแสง (2541) และเสท้อน ศุภโสภณ (2527) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประชุมหมายรับสั่ง ภาคที่ ๑ สมัยกรุงธนบุรี และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม

รายละเอียดของการเก็บข้อมูลมีดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี: วัฒนธรรมนานาชาติ ได้แก่ วัฒนธรรม
จีน วัฒนธรรมมองุ วัฒนธรรมลาว วัฒนธรรมโปรตุเกส จากบริเวณ แขวงวัดกัลยาณ์ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี
กรุงเทพมหานคร

2.2 ศึกษาข้อมูลด้านวัฒนธรรมนานาชาติจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อาวุโสในชุมชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ศึกษาพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี: วัฒนธรรมนานาชาติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเอกสาร ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

4.1.1 ด้านพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ใช้แนวทางในการวิเคราะห์จาก
เสื้อท้อน ศุภะสกุณ (2527) และ ณัฐวุฒิ สุทธิสิงค์ (2553)

4.1.2 ด้านวัฒนธรรม กล่าวคือ ความเป็นไปต่าง ๆ ของคนที่แสดงออกและประทับใจ ได้แก่
วัฒนธรรมด้านอาหาร วัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัย วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย วัฒนธรรมด้านความเชื่อ
ศาสนา วัฒนธรรมด้านมหรสพ ประเพณี การละเล่น ในสังคมสมัยกรุงธนบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2310-2325
ใช้แนวทางในการวิเคราะห์ของพระยาอนุมานราชน (2501) เกื้อกูล ยืนยองอนันต์ (2544) บุญเกิด รัตน
แสง (2541) เรืองศิลป์ หนูแก้ว (2546) และการให้ความหมายจากพจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน (2554) สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ประชุมหมายรับสั่ง ภาคที่ ๑ สมัยกรุงธนบุรี และผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตลงพื้นที่ภาคสนามมาวิเคราะห์ มีขั้นตอนดังนี้

4.2.1 สร้างสมมติฐานขั้นควรava

4.2.2 แยกประเภทของข้อมูล

4.2.3 เปรียบเทียบเหตุการณ์ประเภทต่าง ๆ และเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ
เอกสาร และจากการสัมภาษณ์

4.2.4 วิเคราะห์ข้อมูล โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางวัฒนธรรมร่วมตรวจสอบข้อมูล

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ หาลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์jin กลุ่มชาติพันธุ์ลาว กลุ่มชาติพันธุ์มอญ กลุ่มชาติพันธุ์โปรตุเกส มีขั้นตอนดังนี้

4.3.1 สร้างสมมติฐานช่วงเวลา

4.3.2 แยกประเภทของข้อมูล

4.3.3 เปรียบเทียบเหตุการณ์ประเภทต่าง ๆ และเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเอกสาร และจากการสังเกต

4.3.4 วิเคราะห์ข้อมูล โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางวัฒนธรรมร่วมตรวจสอบข้อมูล

5. การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ผลการวิจัย นำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ ในส่วนของพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี: วัฒนธรรมนานาชาติ และอภิปรายผล